



SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VIII, Nr. 264

Parasjat Noach

3 Marchesjwan 5769
1 november 2008

Overzicht Parasjat Noach (Genesis 6:9 - 11:32)

Het is nu tien generaties later sinds de schepping van de eerste mens. Adams nakomelingen hebben de wereld gecorrumpeerd met hun immoreel gedrag, afgoderij, roof en geweld. Hasjem besluit het probleem voor eens en voor altijd op te lossen door een vloed over de wereld te brengen die alle aardbewoners zal vernietigen, met uitzondering van de rechtvaardige Noach, diens familie en voldoende dieren om de aarde weer opnieuw te kunnen bevolken. Hasjem geeft Noach instructies om een ark te bouwen, om aan de vloed te ontsnappen. Na veertig dagen en nachten onafgebroken zware regen, bedekt de vloed geheel de aarde, zelfs de toppen van de hoogste bergen. Na nog eens 150 dagen begint het water weer te zakken. Op de 17e dag van de 7e maand komt de ark tot rust op de Berg Ararat. Noach zendt een raaf uit en vervolgens een duif om er zeker van te zijn dat het water gezakt is. De raaf komt terug. De duif komt terug. Een week later, zendt Noach de duif nog eens uit. Deze keer komt de duif pas tegen de avond terug, met een olijftak in zijn bek. Na nog eens zeven dagen zendt Noach opnieuw de duif uit, maar die komt deze keer niet meer terug. Hasjem zegt tegen Noach dat hij en zijn familie de ark moeten verlaten. Noach brengt dankoffers voor Hasjem van de dieren die hij voor dit doel met de ark heeft meegenomen. Hasjem zweert nimmer meer een vloed te brengen over heel de wereld en zet de regenboog aan het hemelgewelf als teken van dit verbond. Noach en zijn nakomelingen mogen nu vlees eten, in tegenstelling tot Adam. Hasjem geeft aan Noach de Zeven Noachidische Wetten die voor de hele mensheid gelden: Het verbod van afgoderij, ontucht, diefstal, blasfemie, moord, het eten van vlees van een levend dier en de verplichting om een rechtsstelsel op te zetten. Het klimaat van de wereld wordt vastgesteld, zoals wij dat vandaag kennen. Noach plant een wijngaard en wordt dronken van zijn eigen producten. Cham, één van de zonen van Noach, vermaakt zich als hij ziet hoe dronken en naakt zijn vader is. Sjem en Jafet echter, slagen erin hun vader te bedekken zonder naar diens naaktheid te kijken, door achteruit naar hem toe te lopen. Voor dit incident wordt Kanaän, de zoon van Cham, gestraft met de vloek van de slavernij. De Tora noemt de nakomelingen van Noachs drie zonen op, waarvan de zeventig volken van de wereld afstammen. De Tora vermeldt de geschiedenis van bouw van de Toren van Babel, hetwelk tot resultaat heeft dat Hasjem de taal van de mensen opdeelt in vele talen, waarna de mensen zich in volksgroepen over de wereld verspreiden. De Parasja eindigt met de genealogie van Noach tot Avram.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

Haftara Parasjat Noach

De Haftara wordt gelezen uit Jesjahoe 54:1-55:5

Het verhaal gaat deze week over Jeroesjalajiem dat weer zal worden opgebouwd met edelstenen en alle Joden zullen de Tora kennen.

Jeruzalem zal weer bevolkt worden. Haar bevolking zal talrijker worden dan ooit. Hasjem zal het Joodse volk inzamelen en het zal nimmer meer verstrooid worden. Zoals Hasjem gezworen heeft dat Noachs wateren niet meer over de aarde zullen komen, zo ook heeft Hij gezworen niet meer kwaad op Zijn volk te zullen zijn. Jeruzalem zal worden opgebouwd met behulp van kostbare edelstenen en haar bewoners zullen spiritueel groot zijn. Er zal vrede zijn en haar bewoners zullen vrij van onderdrukking zijn. Als de Joden Hasjem vrezen, zullen zij niets meer te vrezen hebben van hun vijanden. Alle wapens die tegen het Joodse volk gebruikt zullen worden zal Hasjem vernietigen.

De Haftara roept vervolgens alle Joden op om Tora te leren. Dan zal Hasjem de Masjiach sturen, en die zal als een vorst regeren; alle volken van de wereld zullen zich aan hem onderwerpen.

Inzicht in Parasjat Noach

„Dit zijn de nakomelingen van Noach; Noach was een rechtschapen man, volmaakt onder zijn tijdgenoten; Noach wandelde met G-d” (Bereisjiet 6:9)

Met Parasjat Noach wordt een nieuw tijdperk in de geschiedenis van de mensheid geopend. De mensheid beweegt zich in de richting van zijn eigen vernietiging en wordt als het ware opnieuw geschapen. Noach wordt in die nieuwe wereld een tweede Adam, de voorvader van de gehele mensheid, die daarom de nakomelingen van Noach – „Bnei Noach” – worden genoemd.

De Tora begint ons te vertellen dat Noach een rechtvaardig mens was, een *iesj tsaddiek*, terwijl verderop in de parasja (vers 9:20) Noach een *iesj ha-adama* genoemd wordt – „een man van de aarde,” zoals ook Adam, de eerste mens, een man van de aarde was, geschapen uit aarde. Het is interessant op te merken dat een soortgelijke titel aan Josef gegeven wordt: ook hij wordt een *tsaddiek* – een rechtvaardig mens – genoemd (*Amos* 2:6) en „hij heerst over het land” (*Bereisjiet* 42:6).

Het woord *tsaddiek* heeft betrekking op een rechtvaardig mens, die zijn morele zuiverheid weet te bewaren ondanks de vele verleidingen waaraan hij is blootgesteld. Dat was Noach, ondanks de verdorvenheid en perversiteit van zijn tijd. Dat was ook Josef, ondanks de verleidingen door de vrouw van Potifar. Zoals herhaaldelijk blijkt uit de Bijbel, is het niveau van heiligheid dat een mens bereikt, de bron voor zijn materiële zegeningen. Daarom gaan de woorden ‘heilig’ en ‘gezegend’ vaak samen en zo kunnen we ook begrijpen dat de rechtvaardigen, die een hoge graad van heiligheid bereikt hebben, de bron van zegen zijn voor de rest van de mensheid. Zo werd Noach na de vloed een *iesj ha-adama* – een man die over de rijkdommen der aarde heerst en er de bron van is voor allen die na hem komen, zoals Josef, die een soortgelijke functie vervulde in Egypte en voedsel uitdeelde aan heel de toen bestaande mensheid. Dankzij hun heiligheid bleef de mensheid bestaan.

Noach wordt *tsaddiek tamiem* genoemd – rechtvaardig en volmaakt. Volgens de *Ramban* (Nachmanides) hebben deze woorden een beperkende betekenis. De „volmaakt rechtvaardige” is iemand nauwgezet gehoorzaamt aan de verplichtingen van volledige rechtspraak. Dus hij vertaalt: ‘volmaakt rechtvaardig.’ *Ibn Ezra* daarentegen vertaalt dat Noach ‘volmaakt en rechtvaardig’ was. Echter Avraham overtrof Noach. Hij was niet alleen volmaakt rechtvaardig, maar voegde aan de ideale rechtspraak de eigenschappen van liefde voor zijn medemens en vergevensgezindheid aan toe, zoals er staat geschreven (*Bereisjiet* 18:19): *tsedaka oemisjpat* – liefdadigheid en gerechtigheid.

De commentatoren verschillen ook van mening over de toevoeging „onder zijn tijdgenoten.” Betekent dit een beperking van Noachs rechtschapenheid of is het juist een versterking daarvan? Volgens sommige Geleerden is het een beperking. Noach was volgens hen alleen maar een rechtvaardig mens in vergelijking tot zijn verdorven tijdgenoten, maar wanneer hij in een andere tijd geleefd had, bijvoorbeeld in de tijd van Avraham, met mensen van een hoger niveau en minder slecht, dan had hij daar niet zo bovenuit gestoken. Volgens anderen wordt het tot zijn verdienste gerekend. Zelfs onder de slechte omstandigheden, waaronder Noach leefde, in een omgeving van een volkomen verdorven bevolking, behield Noach zijn rechtschapenheid.

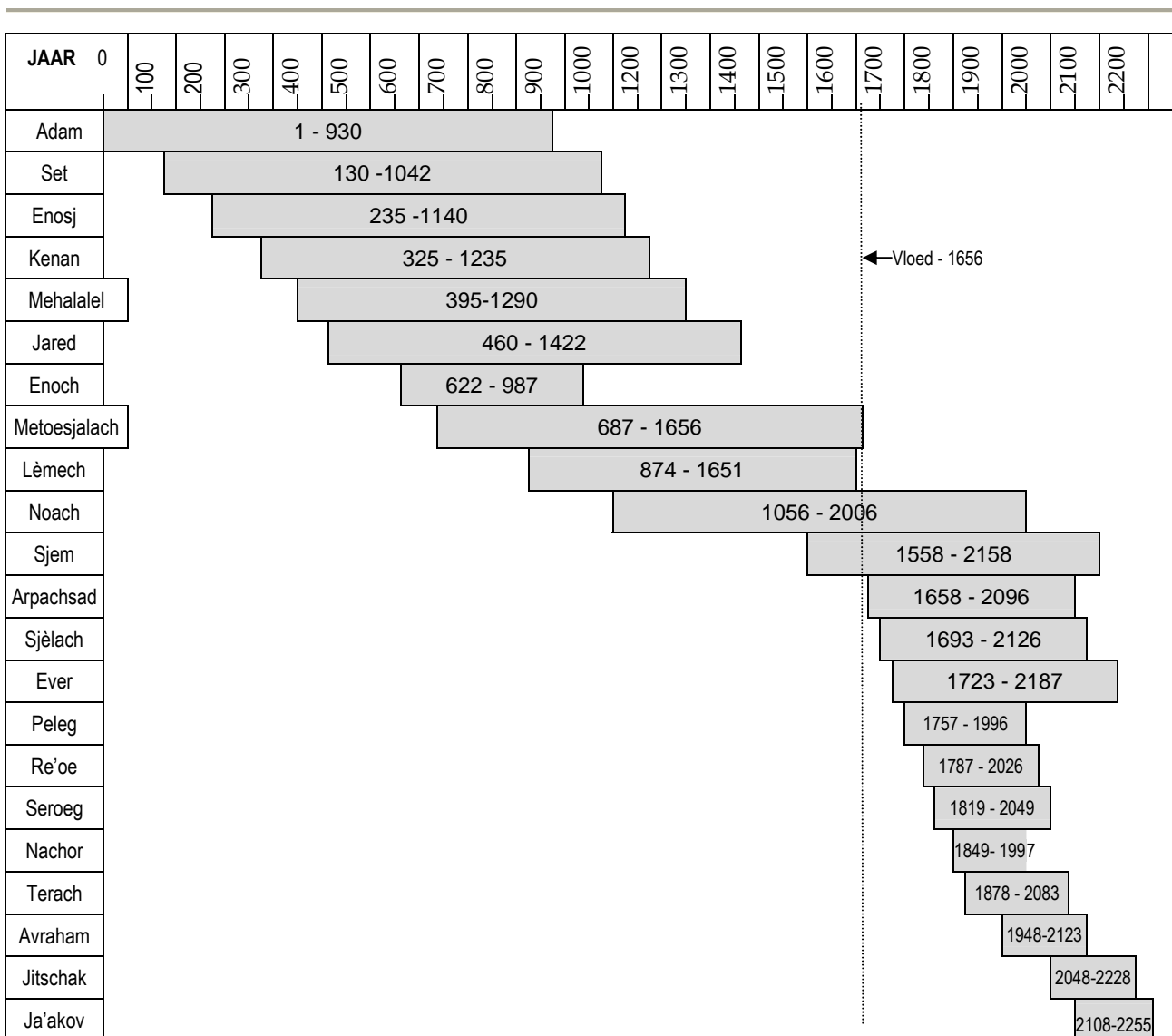
Beide benaderingen kunnen waarheid bevatten. De strijd die Noach moest leveren tegen zijn omgeving, laten sporen achter op iemands karakter. Om in een dergelijk tijdperk zulk een onberispelijk niveau te handhaven, legt meer gewicht in de schaal bij de G-ddelijke beoordeling dan nog volmaakter gedrag in een moreel betere omgeving. Anderzijds worden de woorden: „Noach wandelde met G-d” als een kritiek op zijn gedrag beschouwd. Immers, van Avraham wordt gezegd (17:1): „Hij wandelt voor Mij uit.” Noach had dus kennelijk de steun van G-d nodig om rechtvaardig te blijven, terwijl Avraham sterk genoeg was om op eigen benen te staan en toch rechtvaardig te zijn en voor G-d uit te wandelen.

Een andere kritiek op Noach is, dat hij niet zoals Mosjé voor andere mensen opkwam. Noach was tevreden met het feit dat hij en zijn gezin de enige waren die van de vloed gered werden en dat de rest van de mensheid vernietigd wordt. Nergens wordt vermeld dat hij voor hun redding pleitte. Mosjé daarentegen smeekte Hasjem om het volk zijn zonde van het gouden kalf te vergeven, zoals er geschreven staat (*Sjemot* 32:32): „Als U toch maar hun zonden wilt vergeven, en zo niet, wis mij dan uit uw boek,” en zoals Avraham smeekte om de redding van het volk van Sedom (*Bereisjiet* 18:23-33). Noach deed geen poging om zijn tijdgenoten te overtuigen om van hun slechte weg terug te keren en hun leven te verbeteren, althans, wij vinden daar niets over in Tora vermeld en als hij wel poging daartoe deed, slaagde hij daar kennelijk niet in, zoals Avraham, die vele bekeerlingen tot het monotheïsme maakte. Noach sloot zich op in zijn Ark, en bleef rechtvaardig voor zichzelf en voor zijn familie, en liet de rest van de mensheid aan hun lot over.

Tot verdediging wordt aangevoerd, dat in de 120 jaar dat Noach zijn Ark bouwde, de mensen Noach daarmee bezig zagen en hem vroegen waarom hij, midden op het land, een ark bouwde, waarop Noach antwoordde dat G-d een vloed over de wereld zou brengen, wegens de verdorvenheid van de mensen, en ondanks deze vermakingen werd Noach uitgelachen en besteedde men geen aandacht aan zijn woorden (zie *Rasji* op vers 6:14). En intussen ging Noach ongestoord door hun sarcasme en spot, door met de bouw van de Ark. Noach kan mogelijk begrepen hebben dat wanneer hij zich te veel met zijn verdorven medeburgers zou bemoeien, zij hem negatief zouden beïnvloeden, terwijl hij niet in staat zou zijn om hen tot berouw en inkeer te brengen. Daarom wendde hij zich van hen af. Mogelijk waren de tijdgenoten van Avraham meer gevoelig voor zijn pogingen om hen tot inkeer te brengen en was de reden dat Avraham daar beter in slaagde. Kennelijk waren er in zijn tijd geen tien rechtvaardigen die de wereld zouden kunnen redden en mogelijk wist Noach dat, zoals Hasjem aan Avraham liet weten (in vers 18:32), dat tien rechtvaardigen een voorwaarde waren om Sedom te redden. Noach telde met zijn familie maar tot acht man.

In eider geval noemt Tora Noach een *tsaddiek* en spreekt zich lovend over hem uit en werd hij waardig genoeg bevonden om de mensheid te redden van volkomen vernietiging en om de voorvader te worden van alle mensen op de wereld.

(Gebaseerd op ideeën van Rabbijn S.R.Hirsch en Rabbijn Elie Munk)



Tijdlijn vanaf de schepping van de wereld tot Ja'akov
 Duidelijk is te zien dat Adam, Metoesjalach, Sjem, Ever en Ja'akov elkaar gezien hebben.



Vanuit zijn hut op een begraafplaats in Calcutta zorgt een Jood voor de laatste overlevenden van zijn eens-grote gemeenschap

door Sam Dolnick

CALCUTTA, India (AP): De gebogen man met het keppeltje vecht zijn weg door de chaotische stad met het gewicht van generaties zwaar wegend op zijn schouders.

Hij perst zich tussen de theestalletjes en kraampjes met elektrische apparaten langs het trottoir, langs lege rickshaws en toeterende auto's. Langzaam komt hij verder tussen rijen verkopers met blinkende haarspelden en tenslotte duwt hij een roestige poort open die van de straat uit verborgen lijkt.

Vandaag is het Sjabbat en Shalom Israel, één van de laatste Joden van Calcutta, heeft een synagoge vol spinnewebben bereikt, eens een grandioos gebouw met imposante deuren, die nu bijna altijd gesloten blijven.

Israel komt iedere vrijdagmiddag een kaars aansteken, zegt dan een gebed en controleert de drie synagogen die er nog zijn, maar met een onzekere toekomst, zoals een relekwie uit een voorbij tijdperk van overvloed. De meeste weken is hij de enige bezoeker.

Eens leefden er 5.000 Joden in deze wemelende havenstad, maar vandaag, als het Joodse Nieuw Jaar nadert, zijn er minder dan 35. Israel, 38 met een dunne baard, is verweg de jongste van allen, met een verschil van bijna 25 jaar.

Israel woont op de enige plaats waar Joden geen minderheid vormen – de Joodse begraafplaats

Israel woont op de enige plaats waar Joden geen minderheid vormen – op de Joodse begraafplaats. Hij zorgt voor de graven van zijn vader, zijn overgrootouders, zijn ooms en tantes en voor nog 2000 andere Joodse grafstenen.

Hij zorgt ook voor de twee dozijn Joodse bejaarden die nog in leven zijn, bewijst hen de laatste eer wanneer ze overlijden, en hij slacht zijn eigen vlees, zodat hij koosjer kan blijven.

Het is niet makkelijk om de laatste van je volk te zijn.

„Het is slechts een kwestie van tijd voordat de mensen overlijden of weggaan,” zegt Israel. „Er is geen toekomst Ik kan niet vechten tegen het onvermijdelijke.”

Inderdaad, de gemeenschap opnieuw bevolken, zou moeilijk zijn. Er zijn niet veel ongetrouwde Joodse vrouwen in Calcutta – Israel is vrijgezel en hij kent geen vrouw onder de 60. Zijn zuster is met een Hindu getrouwd, en daarom mijden de oudsten haar. De laatste Joodse bruiloft die iemand zich kan herinneren, was in 1982.

Hij is afgemat van Calcutta's midzomer hitte, en van de verantwoordelijkheid om te zorgen voor de nalatenschap van zijn voorouders. Hij is zich er wel van bewust dat een eeuwenoude gemeenschap waarschijnlijk met hem zal uitsterven, maar hij ziet er geen enkele oplossing voor en kan niets anders



Shalom Israel, één van de laatste Joden van Calcutta, komt uit de Mevi Shalom synagoge, ingedrukt tussen de illegale eigenaars van marktstalletjes in Calcutta, India

doen dan te zorgen voor de overblijfselen ervan en de laatste gloeiende kooltjes wat aan te blazen.

„Ik heb gezien hoe de gemeenschap was. Om te zien hoe die nu is...” Hij stopt midden in de zin.

Israël leeft op een combinatie van onwaarschijnlijke baantjes, maar zijn gezondheid is zwak, zijn zenuwen versleten door zijn vele verantwoordelijkheden. Hij houdt zijn keppeltje gewoonlijk in zijn zak, want hij is het moe om iedere keer de betekenis ervan uit te leggen, maar aan het eind van de dag, wanneer hij in een taxi zit, op de terugweg naar zijn eenzame hutje op de begraafplaats, haalt hij het te voorschijn en zet het op, met een zucht van verlichting, die erop lijkt dat het de eerste keer was die dag.

In dit land van 1,1 miljard mensen, wonen naar schatting ongeveer 5.000 Joden - niet genoeg om als aparte groep te worden geteld bij de Indiase volkstelling.

In dit land van 1,1 miljard mensen, wonen naar schatting ongeveer 5.000 Joden – niet genoeg om als aparte groep te worden geteld bij de Indiase volkstelling. De Joden kwamen voor het eerst ongeveer 250 jaar geleden naar India en hun grootste gemeenschap is vandaag in Mumbai, de grootste kosmopolitische stad van het land.

De eerste Joden kwamen waarschijnlijk aan het eind van de 18e eeuw naar Calcutta. Zij waren afstammelingen van de Joden in Bagdad, die uit Syrië, Iran en Irak kwamen. Zij dreven diamant-handel, waren makelaars van huizen, groothandelaren in specerijen en bakkers – één Joodse bakkerij, bekend om zijn pruimetaarten, is er nog, gedreven door een tachtiger, de kleinzoon van de oprichter. Rickshaws en taxi's rijden nog steeds door de „Synagogue Street” en andere straten met namen van prominente Joden.

De Joodse gemeenschap bouwde minstens vijf synagogen en twee scholen. Vandaag zijn er 700 leerlingen aan de Elias Meyer Free School en Talmoed Tora. Maar niet één is Joods en er wordt niets bepaald Joods onderwezen.

In de dertiger en veertiger jaren van de vorige eeuw was Calcutta een bedrijvige, bruisende stad waar Joden een solide minderheid vormden, waar hun bruiloftpartijen en godsdienstevenen tot buiten de trappen van de synagoge overvloedden. Joden speelden er op de populaire paarderaces – Israël herinnert zich nog de racepaarden van zijn vader – en zij waren regelmatige bezoekers van de chique restaurants. Joden hadden zelden last van discriminatie, voornamelijk omdat „niemand wist wie wij waren,” zegt Ian Zachariah, 64.

„Als gemeenschap waren we te klein om te pesten,” zegt hij. „Er waren zoveel andere mensen waar zij op konden slaan – Hindoes tegen Moslims, hoge kasten tegen lage kasten. Wie had ons nodig?”

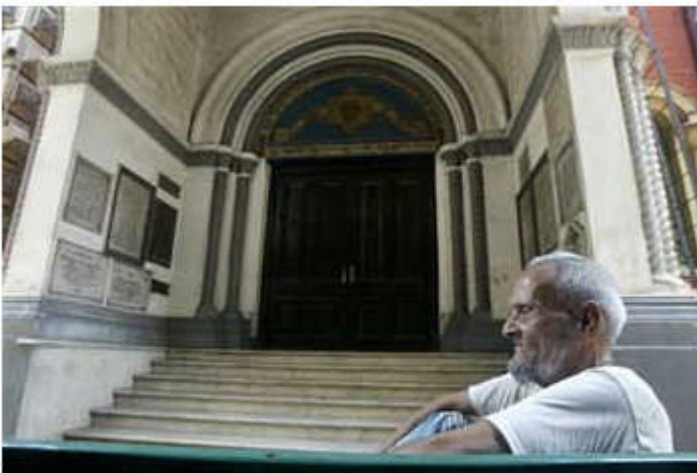
De onafhankelijkheid van India in 1947 en het ontstaan van de Staat Israël het jaar daarop betekende het begin van het einde voor de Joden van Calcutta. Velen vestigden zich in de nieuwe staat, anderen verhuisden naar Europa of de Verenigde Staten, op zoek naar betere toekomstmogelijkheden.

Sommige bleven, maar het leven was veranderd. Tijdens de sjoel-dienst verlieten de vrouwen het balkon, waar zij gewend waren te zitten overeenkomstig de Joodse gewoonte, en gingen tussen de

mannen zitten in de grote hal – de synagoge voelde anders zo leeg aan. Langzamerhand deden de Joodse slaggers hun messen weg, bakkers doofden hun ovens en onderwijzers sloten hun Hebreeuwse boeken.

De standvastigen bleven achter om voor hun bejaarde ouders te zorgen, om hun kinderen op te voeden, of gewoon, omdat Calcutta hun thuis was.

Aline Cohen, 62 werd na de hoogtij van de gemeenschap geboren, maar zij herinnert zich nog steeds de wilde feesten en de volgepakte synagogen. Nu zijn er zelfs niet voldoende gezonde mannen om een minjan te vormen, het minimum aantal dat nodig is voor een synagogedienst, en niemand,



De Sjamasj (koster) van de Magen David Synagoge in Calcutta, Ibbu Khan, 80, zit voor de hoofdingang van zijn synagoge.

behalve Israel, bezoekt de synagogen. De Joden komen zelden bij elkaar, behalve voor een begrafenis en soms zelfs dat niet.

„Het is eenzaam,” zegt Cohen, wier drie kinderen opgroeiden in Calcutta, maar sedertdien zijn weggegaan. „We hebben allemaal niet-Joodse vrienden, maar er is een spirituele eenzaamheid. Je mist de Sjabbat-diensten. Je mist het gevoel van een gemeenschap.”

Sjalom heeft nooit geweten wat het is om deel te zijn van een gemeenschap. Zijn enige Joodse collega's zijn z'n broer, die zich voorbereidt om naar Israël op alia te gaan, en zijn jongere zuster.

„Ik vind de levenden moeilijker om mee om te gaan dan met de doden. Ik heb erg makkelijke bureu.”

Israel woont in een klein, rommelig hutje op de Joodse begraafplaats, slechts enkele stappen van het graf van zijn vader. Bezoekers vinden deze opstelling maccaber, maar hij zegt dat het hem vrede biedt in een krankzinnige stad.

„Ik vindt de levenden moeilijker om mee om te gaan dan met de doden,” grapt hij. „Ik heb erg makkelijke bureu.”

Cohen maakt zich zorgen om Shalom Israel en wat gaat er met hem gebeuren nadat de ouderen zijn heengegaan? Ze zegt dat hij naar Israël zou moeten gaan, maar dat doet hij niet.

„Of ik naar Israël ga als ik 40 ben of als ik 50 ben, wat maakt dat uit?” zegt hij.

Bovendien, zegt hij, hebben de Joden van Calcutta hem nodig.

Hij wijst op zijn „boodschappenlijstje”: verschillende bejaarden moeten naar de dokter gebracht worden, anderen moeten naar de tandarts, weer een ander moet een gehoortest worden afgenomen. Hij moet de synagogen onderhouden, de planten op de begraafplaats, die hij zelf geplant heeft, snoeien, een bezoek brengen aan de zieke bejaarden die alleen wonen.

Copyright, Associated Press

MISJNA VAN DE WEEK

Berachot Hoofdstuk 9

Misjna 9:4

הַנִּכְנָס לְכָרֶךְ מִתְפַּלֵּל שְׁתִּים, אַחַת בְּכִנְיֻסָּתוֹ וְאַחַת בְּיִצְיָאָתוֹ. בֶּן עֲזַאי אוֹמֵר, אַרְבַּע, שְׁתִּים בְּכִנְיֻסָּתוֹ וְשְׁתִּים בְּיִצְיָאָתוֹ, וְנוֹתֵן הַדָּאָה לְשַׁעְבָּר, וְצוּעֵק לְעֵתִיד לְבָא:

Wie een versterkte stad¹ binnengaat, zegt tweemaal gebeden, eenmaal wanneer hij binnenkomt² en eenmaal bij zijn vertrek³. Ben 'Azai zegt: viermaal: tweemaal bij zijn binnenkomst en tweemaal bij zijn vertrek⁴. En men geeft dank voor het verleden en pleit voor de toekomst.

Aantekeningen

1. Welke gevaarlijk is , omdat de bestuurders ervan corrupt zijn.
2. Hij bidt dat hij in vrede wordt binnengelaten.
3. Bij zijn vertrek dankt hij G-d, dat Hij hem de stad veilig heeft laten verlaten.
4. **Tweemaal bij zijn binnenkomst en tweemaal bij zijn vertrek:** Als hij naar binnen gaat zegt hij: „Dat U mij deze stad in vrede laat binnengaan.” Als hij binnen is, zegt hij: „Ik dank U dat U mij deze stad in vrede heeft laten binnengaan.” Dat zijn de twee keer als hij binnenkomt. Wanneer hij eruit wil, zegt hij: „Dat U mij deze stad in vrede laat verlaten,” en nadat hij [de stad] verlaten heeft, zegt hij: „Ik dank U dat U mij deze stad in vrede heeft laten verlaten.” En waarom [moet men] zoveel [gebeden zeggen]? Omdat een mens zijn Schepper moet danken over het goede dat hem is overkomen, en hij moet bidden voor de toekomst, dat die hem het goede zal brengen.

Wat de Geleerden zeggen

„Zorg erg voor dat je steeds samen met anderen leert” [want niemand kan iets effectief onderzoeken zonder de hulp van anderen (*Rasji*)].

(Boodschap van de Geleerden in Erets Jisraël aan hun collega's in Babylon, Nedariem 81a)

Daf-Notities nazier 4b

Door Rabbi Mendel Weinbach, decaan Ohr Somayach

Het mysterie van de mislukte poging

Een fascinerend voorbeeld van de verschillende benaderingen van commentaren op de Talmoed is te vinden in het mysterie van de mislukte poging.

Onze Gemara vertelt het verhaal van iemand die vast besloten was om de Talmoed meester te worden, zonder daarbij gehinderd te worden door de verantwoordelijkheid voor een familie. Daartoe maakte hij een plechtige belofte, dat als hij zou trouwen voordat hij zijn doel bereikt had, het hem verboden zou zijn om van wie dan ook in de wereld enig profijt te hebben. Maar hoe hij ook zijn best deed, hij faalde in zijn pogingen en één van de Geleerden moest zijn toevlucht zoeken tot een slimme tactiek om hem gehuwd te krijgen en hem van zijn eed te ontslaan.

Zijn poging wordt beschreven als „rennen met *gappa* en *toevlia*,” woorden die zich lenen voor verschillende vertalingen en interpretaties.

Rasji en *Sefer HaChinoech* vertalen het met een ‘ladder en een touw’ die gebruikt worden om dadels uit een boom te plukken. Terwijl *Rasji* dit interpreteert als een allegorie voor de geweldige inspanning die hij zich getroostte, verklaart de *Sefer HaChinoech* dat de knaap inderdaad dadels plukte in de dienst van een Talmoed-geleerde, van wie hij hoopte dat hij hem zou onderwijzen.

Rabbeinoe Nissiem (RaN) vertaalt deze woorden met ‘een wandelstok en rugzak,’ hetgeen hij ook beschouwt als een allegorie voor de geweldige inspanning.

We vinden echter een oplossing in de commentaren van Tosafot en Rabbeinoe Asjer (ROSJ). Zij definiëren de bovengenoemde woorden als een pot waarin men fruit vervoert en zij suggereren dat deze knaap zo volledig in beslag genomen werd met zijn werkzaamheden dat hij er niet in slaagde om zijn studie-doel te bereiken.

Wekelijkse Halacha Serie

HILCHOT BERACHOT

Gebaseerd op de *Kitsoer Sjoelchan Aroech*, *Misjna Beroera*, *Sja'arei Halacha*,
WeZot Haberacha en *Haberacha Kehilchata*
Samengesteld door **Zwi Goldberg**

Aflevering 29

Hoofdstuk VI – *Andere berachot* (vervolg)

E. De beracha die men zegt als men een boom in bloei ziet

Wie in de maand Nisan fruitbomen in bloei ziet staan, zegt de beracha *Baroech Ata ... sjè-lo chisar ba-olamo davar* – „Gezegend... die ervoor zorgt dat er niets in Zijn wereld ontbreekt en Die in de wereld schitterende schepsels en prachtige bomen heeft geschapen om de mensen daarvan te laten genieten.” (Zie siddoer Dasberg blz. 356.)

Volgens anderen zegt men ...*sjè-lo chisar ba-olamo kloem* in plaats van ..., *sjè-lo chisar ba-olamo davar*. Dit betekent hetzelfde.¹

Sefardische Joden zeggen verschillende gebeden wanneer zij deze beracha zeggen.

De beracha wordt slechts eenmaal per jaar gezegd, in de maand Nisan, wanneer men de bloeiende bomen voor het eerst ziet. De *Sjoelchan Aroech* noemt de maand Nisan, omdat in warme landen, zoals in Israël en in andere landen rondom de Middellandse Zee de bomen meestal in die maand in bloei staan, maar men zegt deze beracha ook wanneer men in andere landen de bomen voor het eerst in een andere maand in bloei ziet.²

1. *Sjoelchan Aroech Orach Chajiem* 226:1. 2. *Misjna Beroera* 226:1.

UIT DE SCHATKAMER VAN CHASSIDISCHE VERHALEN

☞ *Relatieve rechtvaardigheid*

Onder zijn tijdgenoten – Sommige van onze geleerden verklaren het tot zijn lof..... en sommige autoriteiten verklaren het tot zijn schande (*Rasji*).

Noach was een rechtschapen man, volmaakt onder zijn tijdgenoten (6:9)

Reb Arje Leib van Shpola werd eens verteld dat Rabbi Nachman van Breslov de gewoonte had om buitengewoon wonderbaarlijke verhalen te vertellen. Reb Arje (die liefdevol bekend stond als de „Shpolder Zeide” – de Grootvader, of de „Grand Old Man” van Shpola) reageerde als volgt: „Het is waar dat in de laatste generaties voor de komst van de masjiach er zulke chassidiem zullen zijn die hun zielen opfrissen met verhalen – maar het zijn verhalen van tsaddikiem uit vroegere generaties waarvan zij zullen genieten. Maar als hij wonderverhalen vertelt zoals die overdrijvingen die in de Talmoed verteld worden in naam van Rabba bar Bar Channa, hoe kan dat dan de levenden in de laatste generaties helpen?”

Zijn chassidiem vroegen hem hierop: „Betekent dit dat er dan geen tsaddikiem zullen zijn, zodat de chassidiem hun zielen moeten opfrissen met verhalen over tsaddikiem uit vorige generaties?”

„Wees ervan verzekerd,” antwoordde de Shpolder Zeide, „dat er ook dan tsaddikiem en chassidiem zullen zijn – maar de dingen zullen dan anders zijn. Want net zoals er etrogs zijn van verschillende kwaliteiten, zo ook zijn er tsaddikiem van verschillend niveau. Je kunt een etrog hebben die nauwelijks kosjer is voor gebruik op Soekot, maar die toch een etrog genoemd kan worden: je kunt er de beracha over zeggen en er vroom over mediteren over passende kabbalistische betekenissen ervan en daarmee kun je dan het G-ddelijke licht, dat deze mitswa losmaakt, naar deze wereld trekken. Maar ondanks dat alles is het niet de ideale ‘mooie’ vrucht die de etrog bedoelt te zijn – het soort waarmee men zijn ziel veel beter verfrist dan met een etrog die maar nauwelijks kosjer is.”



Bovenstaande conversatie vond plaats tijdens de Derde Maaltijd op Sjabbat Parasjat Noach. „Dit onderwerp,” hervatte de Shpolder Zeide, „vindt een aanwijzing in de parasja van vandaag. We lezen daar: „*Noach was een rechtschapen man, volmaakt onder zijn tijdgenoten.*” *Rasji* haalt daar het commentaar van onze Geleerden aan, waarvan sommigen zeggen dat deze woorden worden gezegd tot Noachs schande: in *zijn* generatie werd hij als tsaddiek beschouwd, maar als hij geleefd had in de tijd van Avraham, dan was hij niets geweest. Welnu, dit is een opmerkelijk commentaar, want we kunnen deze zin in positieve zin opvatten en zeggen onze Geleerden niet: „Geef iedereen het voordeel van de twijfel”?

„Maar in feite hebben diegenen die het tot Noachs nadeel hebben uitgelegd, het Joodse volk een blijvende gunst bewezen. Hoewel de tsaddikiem van de laatste generatie voor de komst van de masjiach niet van hetzelfde niveau zullen zijn als de tsaddikiem van vorige generaties, zegt Tora hier expliciet dat iemand, die alleen vergeleken met zijn tijdgenoten een tsaddiek is, en die vergeleken met andere generaties niets voorstelt, toch een tsaddiek is in de ogen van Tora en Hasjem. En daar hij zo beschouwd wordt, is hij in staat om de G-ddelijke zegen naar Deze Wereld omlaag te halen, net zoals de tsaddikiem van gisteren dat konden.

